პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ახალგაზრდა სტალინელი

ი. ბ. სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის, რექტორატის, კომკავშირის კომიტეტის, ადგილკომისა და პროფკომის ორგანო

Ахалгазрда Сталинели — орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ, профкома и месткома Тбилисского государственного университета имени И. В. СТАЛИНА

№ 16 (330)
8 მაისი, ორშაბათი, 1961 წ.
ფასი 2 კაპ.

საბჭოთა პრესის ზეიმი

საბჭოთა ბეჭდვითი სიტყვის დღე, 5 მაისი, წელს განსაკუთრებულ ისტორიულ ვითარებაში აღინიშნება. ამ დღეს დიდი სიამაყითა და აღფრთოვანებით აღნიშნავს მთელი საბჭოთა ხალხი. საბჭოთა პრესამ მსოფლიოს მოაფინა პირველი საბჭოთა კოსმონავტის, მაიორ იური გაგარინის კოსმოსში გაფრენისა და დედამიწაზე მშვიდობით დაბრუნების ფანტასტიკური ამბავი. მთელი პროგრესული კაცობრიობა დაეწაფა საბჭოთა პრესას, რათა დეტალურად გაცნობოდა საბჭოთა მეცნიერების, ადამიანის ამ არნახულ გამარჯვებას, ზეიმსა და დიდებას.

„ჩვენ არა გვაქვს იმაზე უფრო ძლიერი, უფრო ქმედითი იარაღი, ვიდრე ჩვენი ბეჭდვითი სიტყვა. პრესა ჩვენი პარტიის ყველაზე შეხსმსროლელი იარაღია" — ასეთი მაღალი შეფასება მისცა ამხანაგმა ხრუშჩოვმა საბჭოთა პრესას, კომუნისტურ ბეჭდვით სიტყვას, რომელსაც კომუნიზმის მშენებელ საბჭოთა ხალხთან მიაქვს პარტიის სიტყვა, პარტიის ხმა.

საბჭოთა პრესა ჩვენს ქვეყანაში ხალხის სულიერი ცხოვრების განუყრელი ნაწილია. იგი მოწოდებულია იმუშაოს ხალხისათვის, მისი ბედნიერებისა და კეთილდღეობისათვის.

საბჭოთა პრესას თავისი ძვირფასი, სახელოვანი ისტორია აქვს. იგი დაიბადა ჩვენს დიად კომუნისტურ პარტიასთან ერთად. დიდმა ლენინმა, რომელიც თავის თავს მუდამ ჟურნალისტად თვლიდა, დაარწია მისი აკვანი, გამოზარდა, გამოაწრთო კომუნისტური ბეჭდვითი სიტყვა.

საბჭოთა პრესა ნამდვილად თავისუფალი და ჭეშმარიტად სახალხო პრესაა. ეს არის მისი ძირეული განსხვავება ბურჟუაზიული პრესისაგან. ბურჟუაზიული პრესის თავისუფლება, როგორც ვ. ი. ლენინი აღნიშნავდა, ის არის, რომ "იგი 99 პროცენტით ნაყიდი აქვთ ფინანსურ მაგნატებს და, ბუნებრივია, ემსახურება კაპიტალისტების გამდიდრებისა და მშრომელთა მოტყუების ამოცანებს.

ჩვენი პრესა ცხოვრობს ხალხის, თავისი მკითხველის — მეგობრისა და მრჩეველის ინტერესებით. ცხოვრებასთან სიახლოვე, მასებთან მტკიცე კავშირი — ჩვენი გაზეთების ურყევი ტრადიციაა.

ჩვენს ქვეყანაში უამრავი გაზეთი და ჟურნალი გამოდის. საკმარისია ითქვას, რომ გაზეთების ერთჯერადი ტირაჟი 60 მილიონ ეგზემპლარს აღემატება. მარტო საქართველოში გამოდის 110-ზე მეტი დასახელების რესპუბლიკური, საოლქო, საქალაქო და რაიონული გაზეთი, 100-მდე სხვადასხვა ჟურნალი, ხოლო წიგნები — 11 მილიონზე მეტი საერთო ტირაჟით.

საბჭოთა პრესისათვის ჟურნალისტთა ახალგაზრდა კადრების აღზრდის დიდ სახელმწიფოებრივ საქმეში თავისი წვლილი შეაქვს ჩვენს უნივერსიტეტსაც. ფილოლოგიის ფაკულტეტის ჟურნალისტიკის განყოფილება ქართულ ბეჭდვით სიტყვას უმზადებს პრესის ახალგაზრდა მუშაკებს.

ჟურნალისტიკის კათედრამ დიდი ზრუნვა გასწია იმისათვის, რათა ქართველ ჟურნალისტ სტუდენტებს თავიანთი სასწავლო ნაბეჭდი გაზეთი ჰქონოდათ. და, აი, შეიქმნა სასწავლო პოლიგრაფიული ლაბორატორია, გამოვიდა „ახალგაზრდა ჟურნალისტის" პირველი ნომერი. დღეისათვის უკვე ამ გაზეთის რამდენიმე ნომერია გამოსული.

გაზეთს კათედრის წევრი-მასწავლებლების ხელმძღვანელობით ამზადებენ თვით სტუდენტები. ისინი გაზეთის გამოშვების ყველა პროცესში მონაწილეობენ. „ახალგაზრდა ჟურნალისტი" შინაარსობრივადაც და ტექნიკური გაფორმების მხრივაც სულ უფრო სრულყოფილი და მრავალფეროვანი ხდება.

ჟურნალისტიკის განყოფილების ბევრი სტუდენტი ამთავითვე იკიდებს ფეხს ქართულ პრესაში: ხშირად იბეჭდება მათი წერილები, ნარკვევები, ინფორმაციები... ბევრი მათგანი ჩვენი გაზეთის — „ახალგაზრდა სტალინელის" რედაქციის კორესპონდენტია.

დიდი ამოცანები დგას ჩვენი მრავალტირაჟიანი გაზეთის წინაშე. მან უფრო სრულყოფილად უნდა ასახოს ქართული მეცნიერების აკვნის — უნივერსიტეტის მჩქეფარე შემოქმედებითი ცხოვრება. ამ საქმეში დახმარება უნივერსიტეტის კოლექტივის თითოეული წევრის საპატიო მოვალეობაა.

კომუნიზმის მშენებელი საბჭოთა ხალხი არნახული შრომითი და შემოქმედებითი გამარჯვებებით ეგებება მშობლიური კომუნისტური პარტიის XXII ყრილობას. საბჭოთა პრესა აღანთებს მილიონებს ახალ-ახალი მწვერვალების დასაპყრობად, მსოფლიოს აცნობს საბჭოთა ადამიანების ბედნიერი ცხოვრებისა და გმირული შრომის აღმაფრთოვანებელ ამბებს.

საბჭოთა პრესის დღეს ქართველი ხალხი აღნიშნავს თავისი დიადი ეროვნული დღესასწაულის დღეებში. ქართული პრესა, რომელსაც დიდი და საამაყო ტრადიციები აქვს, ახლა, როგორც ყოველთვის, ცდილობს ასახოს ჩვენი ხალხის არნახული წარმატებები, აღაფრთოვანოს ჩვენი რესპუბლიკის მშრომელები პარტიისა და მთავრობის მიერ დასახული ამოცანების წარმატებით შესასრულებლად.

გამარჯვების დღესასწაული

საბჭოთა ხალხი 9 მაისს ზეიმით აღნიშნავს გერმანიის ფაშიზმზე გამარჯვების დღეს. ჩვენთან ერთად მთელი პროგრესული კაცობრიობა დიდებით იგონებს ფაშისტური ურდოების წინააღმდეგ ბრძოლაში გმირულად დაღუპულთ. საბჭოთა ქვეყანამ თავის ზურგზე გადაიტანა ომის მთავარი სიმძიმე. ჩვენმა ხალხმა მძიმე ბრძოლებში დაიცვა თავისი სოციალისტური სამშობლო და იხსნა ევროპისა და აზიის ხალხები ფაშიზმისაგან — კაცობრიობის დემოკრატიისა და პროგრესის საზიზღარი მტრისაგან. ფაშისტური ურდოების წინააღმდეგ საბჭოთა ხალხის გმირული ბრძოლის სულისჩამდგმელი და ორგანიზატორი იყო საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტია, რომელმაც ერთიან, უძლეველ ძალად დარაზმა საბჭოთა ადამიანები ფრონტზე და ზურგში. ომის მძიმე წლებში მთელი სინათლით გამოვლინდა სოციალიზმის უპირატესობა კაპიტალიზმის წინაშე, ფართოდ გაიშალა საბჭოთა პატრიოტიზმის ძლევამოსილება.

ჰიტლერული გერმანიის განადგურება ეს იყო უდიდესი მსოფლიო-ისტორიული მნიშვნელობის მოვლენა, რომელმაც თაობათა მომავალი განსაზღვრა. წარმოიშვა მსოფლიო სოციალისტური სისტემა, კიდევ უფრო განმტკიცდა საბჭოთა სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი წყობილება. დიდ სამამულო ომში გამარჯვებამ უზრუნველყო ჩვენი ქვეყნის მშვიდობიანი მოძრაობა კომუნიზმისაკენ.

ჰიტლერელებზე გამარჯვების 16 წლისთავს ჩვენი ქვეყნის ხალხები აღნიშნავენ პარტიის XXII ყრილობის შესახვედრად მზადების მძლავრი პოლიტიკური და სამეურნეო აღმავლობის ვითარებაში. საბჭოთა ხალხის დიადი მშვიდობიანი შემოქმედებითი შრომის სადარაჯოზე დგანან ჩვენი სახელოვანი შეიარაღებული ძალები.

საბჭოთა ხალხი კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით ძლევამოსილად მიიწევს წინ, კომუნიზმისაკენ!

ჟურნალისტიკის კათედრის პოლიგრაფიულ ლაბორატორიაში მესამეკურსელი ჟურნალისტები (მარცხნიდან მარჯვნივ) — ვალერიან სულაკაური, გელა საითიძე, დინარა სალიმოვა და რევაზ მიშველაძე მასწავლებელ მიხეილ კაკაბაძის (მარჯვნიდან მეორე) ხელმძღვანელობით ადგენენ სასწავლო გაზეთ „ახალგაზრდა ჟურნალისტის" მორიგი ნომრის მაკეტს.

ფოტო გ. გაგუნიასი

მეცნიერული სოციალიზმის ფუძემდებელი

(კ. მარქსის დაბადების 143 წლისთავის გამო)

კარლ მარქსი მსოფლიო მუშათა კლასის, მთელი მშრომელი კაცობრიობის ბელადი და მასწავლებელია. კ. მარქსმა და ფ. ენგელსმა უდიდესი გადატრიალება მოახდინეს აზროვნების ისტორიაში; მათ სოციალიზმი უტოპიიდან მეცნიერებად აქციეს, შექმნეს ქვეყნის რევოლუციურად გარდამქმნელი მოძღვრება.

მარქსისა და ენგელსის სახელები ერთმანეთთან განუყრელადაა დაკავშირებული. ვ. ი. ლენინი 1918 წელს მარქსისა და ენგელსის ძეგლის გახსნასთან დაკავშირებით აღნიშნავდა: „მარქსისა და ენგელსის დიადი მსოფლიო-ისტორიული დამსახურება ის არის, რომ მათ მეცნიერული ანალიზით დაამტკიცეს გარდუვალობა კაპიტალიზმის კრახისა და მისი გადასვლისა კომუნიზმზე, სადაც აღარ იქნება ადამიანის მიერ ადამიანის ექსპლოატაცია.

მარქსისა და ენგელსის დიადი მსოფლიო-ისტორიული დამსახურება ის არის, რომ მათ ყველა ქვეყნის პროლეტარებს მიუთითეს მათ როლზე, მათ ამოცანაზე, მათ მოწოდებაზე: პირველნი აღმდგარიყვნენ რევოლუციური ბრძოლისათვის კაპიტალის წინააღმდეგ, გაეერთიანებინათ თავიანთ გარშემო ამ ბრძოლაში ყველა მშრომელი და ექსპლოატირებული".

კ. მარქსმა ენგელსთან ერთად აღმოაჩინა ბუნების, საზოგადოების, აზროვნების განვითარების ზოგადი კანონები და ცხადყო სამყაროს არამარტო შემეცნების, არამედ რევოლუციური გარდაქმნის გზა. მარქსმა და ენგელსმა თავის უკვდავ ნაშრომებში მეცნიერულად დაასაბუთეს ექსპლოატატორული საზოგადოების დამხობისა და კომუნიზმის გამარჯვების გარდუვალობა, გენიალურად განჭვრიტეს კომუნისტური საზოგადოების ორი ფაზა. მათ ჩაუყარეს საფუძველი მოძღვრებას პარტიის, როგორც ხელმძღვანელი და წარმმართველი ძალის შესახებ.

კ. მარქსმა მთელი თავისი ცხოვრება მოახმარა მუშათა კლასის, მთელი მშრომელი კაცობრიობის ნათელი მომავლისათვის ბრძოლის დიად საქმეს.

მარქსის მოღვაწეობა მთლიანად დაქვემდებარებულია კომუნისტური საზოგადოების ინტერესებისადმი. იგი, როგორც გენია, ყველაზე მაღლა იდგა და შორს იხედებოდა, უდიდეს თეორიულ მუშაობასთან ერთად ეწეოდა დიდ ორგანიზატორულ, რევოლუციურ საქმიანობას. მარქსი იყო „კომუნისტების კავშირის" — პირველი მსოფლიო კომუნისტური ორგანიზაციის სულისჩამდგმელი და ორგანიზატორი, პირველი ინტერნაციონალის ფუძემდებელი, პარიზის კომუნარების გზის მაჩვენებელი, გასული საუკუნის 70-იან და 80-იან წლებში პროლეტარიატის მასობრივი მოძრაობის ბელადი.

კ. მარქსისა და ფ. ენგელსის საქმის დიდმა გამგრძელებელმა ვ. ი. ლენინმა ახალ ეპოქაში — კაპიტალიზმიდან სოციალიზმზე გადასვლის ეპოქაში, დაიცვა და ყოველმხრივ განავითარა მარქსიზმი, აიყვანა იგი ახალ, მაღალ საფეხურზე.

ჩვენი ეპოქა მარქსიზმ-ლენინიზმის ტრიუმფალურ გამარჯვებათა ეპოქაა. მარქსის, ენგელსის, ლენინის იდეების ზეიმზე ნათლად მეტყველებენ კომუნიზმის გაშლილი მშენებლობა საბჭოთა კავშირში, მსოფლიო სოციალისტური სისტემის წარმოშობა, მსოფლიოს კომუნისტური და მუშათა მოძრაობის მძლავრი აღმავლობა, დიდი მაშტაბის ეროვნულ-გამათავისუფლებელი მოძრაობა, კოლონიალიზმის კრახი. მარქსიზმ-ლენინიზმი შემდგომ ვითარდება საბჭოთა კავშირისა და ყველა სხვა ქვეყნის კომუნისტური და მუშათა პარტიების მოღვაწეობით. საერთაშორისო მოვლენაა კომუნისტური და მუშათა პარტიების მოსკოვის 1960 წლის ნოემბრის თათბირი და მისი შედეგები. თათბირის მიერ მიღებული ისტორიული დოკუმენტები წარმოადგენენ მარქსიზმ-ლენინიზმის შემოქმედებითად გამოყენების ნიმუშს. მათში მოცემულია თანამედროვეობის უმნიშვნელოვანესი პრობლემების გენიალური ანალიზი. კომუნიზმმა, რომელიც საუკუნეზე უფრო მეტი ხნის წინათ აჩრდილივით დადიოდა ევროპაში, უდიდესი მატერიალური ძალა შეიძინა. მარქსიზმ-ლენინიზმი მილიონების დროშაა. იგი გზას უნათებს და აღაფრთოვანებს მსოფლიოს პროგრესულ ძალებს სოციალიზმის, დემოკრატიისა და თავისუფლებისათვის ბრძოლაში.

საბჭოთა ქვეყნის ისტორიული გამოცდილების მიხედვით შენდება სოციალიზმი სახალხო დემოკრატიის ქვეყნებში. გმირი საბჭოთა ხალხი კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით აშენებს კომუნიზმს — კაცობრიობის ნათელ მომავალს.

პროლეტარული ინტერნაციონალიზმის დიადი დროშა, რომელიც მარქსმა აღმართა, ძლევამოსილად უპყრავთ ხელში ყველა ქვეყნის კომუნისტურსა და მუშათა პარტიებს, მათ გზას უნათებს მარქსიზმ-ლენინიზმის ყოვლისმძლე მოძღვრება.

დოც. გ. გამსახურდია

დიდი ეროვნული დღესასწაულის საიუბილეო საღამო

4 მაისს, საღამოს, უნივერსიტეტის საქტო დარბაზი სტუდენტებით, პროფესორ - მასწავლებლებით, მუშა-მოსამსახურეებითა და სტუმრებით აივსო. ისინი აქ შეიკრიბნენ საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის შექმნის სახელოვანი 40 წლისთავისადმი მიძღვნილ საზეიმო საღამოზე.

საღამო შესავალი სიტყვით გახსნა უნივერსიტეტის პრორექტორმა სამეცნიერო მუშაობის დარგში, პროფესორმა სერგი ჟღენტმა.

ვრცელი და შინაარსიანი მოხსენება — „საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის შექმნის 40 წლისთავი" — წაიკითხა სსრკ ხალხთა ისტორიის კათედრის გამგემ, პროფესორმა აკაკი სურგულაძემ.

საზეიმო საღამოს მეორე განყოფილება კონცერტს დაეთმო.

ჩვენი უნივერსიტეტის სტუდენტთა სიმფონიურმა ორკესტრმა, მოცეკვავეთა ანსამბლმა და ინდივიდუალურმა შემსრულებლებმა დიდი ენთუზიაზმით და მაღალი ოსტატობით შეასრულეს საკონცერტო ნომრები.

დარბაზი მეტად გულთბილად შეხვდა აზერბაიჯანის ს. მ. კიროვის სახელობის უნივერსიტეტის საესტრადო ორკესტრს. ჩვენმა სტუმრებმა ოსტატურად შეასრულეს საესტრადო ნომრები და მაყურებელთა გულწრფელი ალტაცება დაიმსახურეს.

მათი შთაბეჭდილებანი

გაუმარჯოს ჩვენს მეგობრობას!

მე დავიბადე საქართველოში. ბავშვობა გავატარე ქართველებს შორის. მე ვიცი ქართული ენა და ქართული ლიტერატურა, რომელიც მიყვარს ისევე, როგორც მშობლიური. მე მიყვარს თბილისი, ისევე, როგორც ბაქო.

მე ძალიან მოხარული ვარ, რომ, კიდევ შევხვდი ჩემს მეგობრებს. მე ფილოლოგი ვარ და ქართული ლიტერატურის სექციის სხდომებს ვესწრებოდი. ჩემზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა ვ. მინაშვილის მოხსენებამ „იოვანესა და ეფთიმეს ცხოვრების» ვრცელი და სვინაქსარული რედაქციები". მეორე მოხსენება, რომელიც, ჩემის აზრით, აგრეთვე ძალიან საინტერესო იყო, ესაა ც. ხეთერელის „რევოლუციური საქართველო გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიაში". მე განსაკუთრებით მომხიბლა თქვენი სესიის ერთმა მხარემ: ესაა თქვენის ხელმძღვანელების ყურადღება სტუდენტების მუშაობისადმი. ჩვენი სექციის მუშაობაში დიდი მონაწილეობა მიიღეს აკადემიკოსმა ქ. კეკელიძემ (სექციის ხელმძღვანელი), პროფ. ა. ბარამიძემ, პროფ. შ. რადიანმა, დოც. ტ. რუხაძემ და სხვ.

მე მინდა მადლობა გადაუხადო პროფ. შ. რადიანს, რომელმაც განსაკუთრებული გულისყურით მომცა მითითებანი ჩემი მოხსენების გარშემო.

ჩვენ ვიყავით მცხეთაში, წიწამურსა და გორში. ვნახეთ ი. ბ. სტალინის სახლმუზეუმი. ეს დღეები არასოდეს დამავიწყდება.

მე მინდა გადმოგცეთ მხურვალე აზერბაიჯანული სალამი.

გაუმარჯოს ქართულ-აზერბაიჯანულ მეგობრობას!

აბბას აჯალოვი,

ს. მ. კიროვის სახელობის აზერბაიჯანის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიური ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტი.

Пусть крепнет дружба!

XXIII студенческая научная конференция проходила в знаменательные дни празднования 40-летия установления Советской власти в Грузии и образования Коммунистической партии Грузии.

Мне очень радостно, что в эти праздничные для грузинского народа дни нахожусь среди Вас. Мне первому из студентов Львовского госуниверситета им. Ив. Франко пришлось принимать участие в Вашей конференции с членами Совета НСО. Я смог здесь не только поделиться научными наблюдениями, узнать о новых научных проблемах, которые решаются Вами, но и приобрести много друзей.

Уезжая домой, я увожу с собой лучшие воспоминания о молодежи Тбилиси, о Вашем старинном городе.

И где б я не находился, не забуду этих дней, проведенных среди Вас.

В конце хочу от всей души поблагодарить за гостеприимство, пожелать Вам новых успехов на научном поприще на благо Нашей Родины.

Пусть крепнет дружба наших университетов!

М. БАРТИН

студент IV курса, механико-математического факультета Львовского Госуниверситета им. Ив. Франко

Наши пожелания

Я не раз мечтал побывать в Грузии. И вот мечта сбылась. Встретили нас очень хорошо. Мне очень понравился ваш город, горный воздух и самое главное — люди.

Как было бы хорошо, если бы мы смогли устроить такие встречи почаще. Проведенные на студенческой научной конференции несколько дней оставили во мне неизгладимое впечатление. Мы обменялись опытом, узнали друг друга, обсуждали много научных вопросов.

Хочу через вашу газету передать сердечную благодарность всем товарищам, организовавшим наши встречи.

Покидая вас хочу передать вам свои наилучшие пожелания: желаю всем доброго здоровья, новых успехов в учебе и исследовательской работе!

Пусть растет и крепнет наша дружба!

А. КАКАЛИЕВ

Студент Туркменского государственного университета.

С огромной радостью

Наша делегация в составе 4 человек приняла участие в XXIII юбилейной студенческой научной конференции, посвященной 40-летию Советской Грузии. Это событие отмечают не только в Грузии, но и в братской Армении. Поэтому вполне понятно, что мы, представители студенчества Ереванского государственного университета, с огромной радостью участвовали в работе конференции. Нас особенно взволновал тот прием, который нам оказали Ваши студенты. Особую благодарность мы хотим выразить членам Совета СНО, его председателю А. Д. Алексидзе. Мы всегда будем помнить ваш солнечный город и его радушных хозяев.

МЕЛИК-ОГАНДЖАНЯН

студент IV курса филологического факультета Ереванского госуниверситета.

უსინათლო მასწავლებელი

ჩვენს ქვეყანაში ყველა პირობაა შექმნილი იმისათვის, რომ ადამიანმა მუშაობაში თუ სწავლაში გამოავლინოს ყველა თავისი შესაძლებლობა, უნარი და ნიჭი. სულ ერთია ჯანმრთელია იგი, თუ რამდენადმე შრომისუნარშეზღუდულია.

ავიღოთ თუნდაც უსინათლოთა ცხოვრება. დღეს ისინი თავგამოდებით შრომობენ და სწავლობენ თვალხილულების მხარდამხარ და თავიანთი წვლილიც შეაქვთ უკეთესი მერმისისათვის ბრძოლის საქმეში. დღეს აღარავის გაუკვირდება, თუ ვიტყვით, რომ ჩვენი რესპუბლიკის უმაღლეს სასწავლებლებში 12-დე უსინათლო სტუდენტი ირიცხება. ეუფლებიან რა საფუძვლიან ცოდნას, მათი დიდი უმრავლესობა კარგად სწავლობს.

მათ რიცხვშია უნივერსიტეტის ისტორიის ფაკულტეტის მეოთხე კურსის სტუდენტი ივანე ისაკოვიც. წელს მან პედაგოგიური პრაქტიკა გაიარა თბილისის 87-ე საშუალო სკოლაში, სადაც ამ რამდენიმე წლის წინათ თვითონვე სწავლობდა. უსინათლო პრაქტიკანტს გულთბილად შეხვდა ღვაწლმოსილი პედაგოგი და სკოლის დირექტორი მ. სვანიძე. ყველას აინტერესებდა, როგორ ჩაატარებდა საცდელ გაკვეთილს ივანე ისაკოვი. მან გაკვეთილები VII—X კლასებში ჩაატარა და კარგადაც გაართვა თავი ამ ამოცანას. განსაკუთრებით მოწონება დაიმსახურა მის მიერ X კლასში ჩატარებულმა გაკვეთილმა.

სკოლაში კომისიის მოსვლის გამო დირექტორმა და მასწავლებელმა მ. სვანიძემ მცირე ხნით დატოვა კლასში ი. ისაკოვი, რომელიც ერთ-ერთ მოსწავლეს გაკვეთილს აამბობინებდა.

ის იყო, მოსწავლე თხრობას ამთავრებდა, რომ კლასის კარი გაიღო და რომელიღაც დაგვიანებული მოსწავლე იქვე კარებთან შედგა. შემდეგ კი მერხზე ჩამოჯდა.

მოსწავლეები დაინტერესდნენ, თუ რას იზამდა პრაქტიკანტი-მასწავლებელი. ამ უკანასკნელს კი, რომელიც მახვილი სმენის საშუალებით ადრევე გაერკვა შექმნილ ვითარებაში, აინტერესებდა როგორ მოიქცეოდნენ მოსწავლეები. მოსწავლეებმა ცოტა ხნის შემდეგ უხმოდ აიძულეს დაგვიანებული ამხანაგი მერხიდან ამდგარიყო.

წესრიგის დამრღვევმა მოსწავლემ ვეღარ გაუძლო ამხანაგების მკაცრ მზერას და საკუთარი სინიდისის ქენჯნას, ადგა მერხიდან და კარებთან მივიდა.

მასწავლებელმა დატუქსა მოსწავლე და ადგილზე დასვა.

5 წუთიც არ გასულა, რომ დირექტორი კლასში შემოუძღვა კომისიას, ი. ისაკოვმა კიდევ ერთი მოსწავლე გაიძახა. შემდეგ მისცა კლასს ფრონტალური კითხვები და მალე ახალი მასალის ახსნა დაიწყო. პირველად მღელვარება ეტყობოდა, შემდეგ კი სძლია რა მას, ახალი მასალა შინაარსიანად და დამაჯერებლად ახსნა. ამ გაკვეთილმა ყველა იქ დამწრის კმაყოფილება გამოიწვია, მოსწავლეებმა კი ჩინებულად გაიგეს ახალი მასალა.

ქ. ვეფხვაძე,

ფილოლოგიის ფაკულტეტის II კურსის უსინათლო სტუდენტი.

ესთეტიკური აღზრდის საღამო

ესთეტიკური აღზრდა კომუნისტური აღზრდის ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილია.

ესთეტიკური აღზრდა თავის მხრივ გულისხმობს ემოციის, ესთეტიკური გრძნობის, ინტელექტის განვითარებას. მაგრამ ბუნებისა და მით უმეტეს ხელოვნებაში მშვენიერების, სილამაზის ჭეშმარიტად გასაგებად საჭიროა ღრმად და ყოველმხრივ შევისწავლოთ იგი.

ამ ამოცანას ემსახურებოდა ქართული საბჭოთა მუსიკისადმი მიძღვნილი ახალგაზრდობის ესთეტიკური აღზრდის საღამო, რომელიც 22 აპრილს უნივერსიტეტის საქტო დარბაზში მოაწყო სამეცნიერო ბიბლიოთეკამ.

მოხსენება გააკეთა ვ. სარაჯიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის სტუდენტმა ე. მაჭავარიანმა. ქართველი საბჭოთა კომპოზიტორების ნაწარმოებები შეასრულეს კონსერვატორიის სტუდენტებმა და ჩვენი უნივერსიტეტის სიმფონიურმა ორკესტრმა.

გ. გვაჭანტირაძე

XXIII სამეცნიერო კონფერენციის შედეგები

უნივერსიტეტის სტუდენტთა XXIII სამეცნიერო კონფერენცია, რომელიც მიეძღვნა ღირსშესანიშნავ თარიღს — საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის შექმნის 40 წლისთავს, ერთ კვირას გაგრძელდა. კონფერენციის 14 სექციასა და 2 ქვესექციაში მოსმენილ იქნა 270-მდე სამეცნიერო მოხსენება. მოხსენებათა თეზისები დაისტამბა საგანგებო კრებულის სახით (რედაქტორი პროფ. ი. იმნაიშვილი).

სტუდენტთა სამეცნიერო კონფერენციები, რომელთა დანიშნულება არის სამეცნიერო საზოგადოების 50 წრის მუშაობის წლიური შედეგების შეჯამება და მათი თვალსაჩინო დემონსტრირება, უნივერსიტეტის სტუდენტთა ცხოვრებაში მეტად მნიშვნელოვან მოვლენას წარმოადგენს. თვითეული ასეთი კონფერენცია ნათელყოფს სტუდენტთა სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის მაშტაბს, ავლენს სამეცნიერო მუშაობის უნარიანი ახალგაზრდობის ახალ კადრებს, ხელს უწყობს სტუდენტობის მეცნიერული ინტერესის ზრდას.

XXIII სამეცნიერო კონფერენციის შესახებ თამამად შეიძლება ითქვას, რომ აღნიშნული თვალსაზრისით იგი განსაკუთრებით ნაყოფიერი გამოდგა. კონფერენციაზე წაკითხულ მოხსენებათა მნიშვნელოვანი ნაწილი შეიცავდა ავტორთა დამოუკიდებელი კვლევის საგულისხმო ელემენტებს. წინა წლებთან შედარებით შემცირდა რეფერატული, არაკვლევითი ხასიათის ნაშრომთა რიცხვი. ასე მაგალითად, მექანიკა-მათემატიკის, ფიზიკის, ქიმიის, ბიოლოგიის სექციებზე წაკითხულ მოხსენებათაგან თითქმის ყველა ექსპერიმენტული ხასიათის ნაშრომი იყო. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა და ჰუმანიტარული დარგების სექციებზე წარმოდგენილ მოხსენებათა უმეტესობა გამოირჩეოდა საკითხების ახლებური გაშუქებითა და ორიგინალური გადაწყვეტით.

კონფერენცია იმ მხრივაც იყო მნიშვნელოვანი, რომ მის მუშაობაში, სამეცნიერო საზოგადოების საბჭოს მოწვევით მონაწილეობდა მოძმე რესპუბლიკების უნივერსიტეტთა 25 წარმომადგენელი. აქ საყურადღებო სამეცნიერო მოხსენებებით გამოვიდნენ მოსკოვის, კიევის, ლენინგრადის, ერევნის, ბაქოს, რიგის, აშხაბადის, ლვოვის, გორკის უნივერსიტეტების სტუდენტები. საუკეთესო შთაბეჭდილება მოახდინეს მოსკოველებმა ა. როვკინმა („Одна задача линейного программирования") და გ. ლორთქიფანიძემ („О чекапке монет в Г. Диоскуриаде"), ლენინგრადელმა ი. სიგინევიჩმა („Некоторые вопросы ценообразования на средства производства") და კიეველმა ი. ფანტიკმა („Социально-экономические преобразования на Кубе"), რიგელმა ე. აბელხმა („Влияние вида оплаты труда на производительность труда на монтажных конвейерах радиопромышленности Латвийской ССР") და გორკელმა ნ. რუმიანცევამ („Крестьянский вопрос у Пушкина"). ერევნელმა და ბაქოელმა სტუდენტებმა თავიანთი მოხსენებანი ძირითადად აზერბაიჯანელი, სომეხი და ქართველი ხალხების მეგობრობის თემას მიუძღვნეს. აუდიტორიამ ინტერესით მოისმინა მ. სტეპანიანის მოხსენება — —„Грузинская литература в оценке армянских советских писателей"; კ. ტომჩიანისა—„Ованес Туманян и грузинская действительность", ი. მელიქ-ოგაჯანიანისა — „Горький—поборник дружбы народов Закавказья", ა. აჯალოვისა— „Грузинская литература на азербайджанском языке".

აღსანიშნავია, რომ ჩვენი კონფერენციის მუშაობაში წარმატებით მიიღეს მონაწილეობა აგრეთვე თბილისის პოლიტექნიკური და სამედიცინო ინსტიტუტების სტუდენტებმაც. კონფერენციის სტუმრები რექტორის საგანგებო ბრძანებით დაჯილდოვდნენ უნივერსიტეტის საპატიო სიგელებით.

აქვე უნდა დავძინოთ, რომ უკანასკნელი სამიოდე თვის მანძილზე უნივერსიტეტის სამეცნიერო საზოგადოებამ საბჭოთა კავშირის მთელი რიგი უნივერსიტეტების სამეცნიერო კონფერენციებზე მიავლინა 30-მდე სტუდენტი. სასიხარულო ფაქტია, რომ ჩვენს წარგზავნილებს თითქმის ყველგან განსაკუთრებული წარმატება ხვდა წილად, მათი მოხსენებების მეცნიერულმა დონემ საყოველთაო მოწონება დაიმსახურა.

XXIII სამეცნიერო კონფერენციამ დაადასტურა მეცნიერული მუშაობისადმი სტუდენტთა ინტერესის გაცხოველება. ამას მოწმობს სტუდენტთა უკეთესი დასწრება და მათი ქმედითი მონაწილეობა მოხსენებათა განხილვაში (განსაკუთრებით ეს ითქმის აღმოსავლეთმცოდნეობის, ისტორიის, ენათმეცნიერების სექციებზე). სტუდენტთა სულ უფრო ფართოდ ჩაბმა სამეცნიერო საზოგადოების მუშაობაში (ამას მოწმობს მოხსენებათა რაოდენობის საგრძნობი გადიდებაც), კანონზომიერი და მისასალმებელი მოვლენაა. ცნობილია, რომ სტუდენტთა სამეცნიერო-საწრეო მუშაობა კარგა ხანია გასცდა მოყვარულობის ფარგლებს და დღეისათვის განიხილება როგორც სამეცნიერო კადრებისა და კვალიფიციური სპეციალისტების მომზადების ერთ-ერთი ძირითადი ფორმა. მით უფრო გულსატკენია, რომ უნივერსიტეტს ზოგიერთი კათედრის, ზოგიერთი პროფესორ-მასწავლებლის მხრით ამ მუშაობამ ჯერ კიდევ ვერ დაიმსახურა ჯეროვანი ყურადღება და დაფასება. ამას უთუოდ მოწმობს ის ფაქტი, რომ ზოგიერთმა კათედრამ კონფერენციაზე მხოლოდ თითო მოხსენების წარმოდგენა მოახერხა (მაგალითად, ბოტანიკისა და უხერხემლოთა ზოოლოგიის, შუა საუკუნეების ისტორიის, ახალი ისტორიისა და ძველი ქვეყნების ისტორიის კათედრები). ყოფილა შემთხვევები, როდესაც მოხსენება არ შემდგარა სექციის სხდომაზე თემის სამეცნიერო ხელმძღვანელის გამოუცხადებლობის გამო (ისტორიის სექცია). სტუდენტთა სამეცნიერო მუშაობისადმი გულგრილ, ზერელე დამოკიდებულებას ადასტურებს ის ფაქტიც, რომ რიგი ხელმძღვანელები კონფერენციაზე გამოსატანად ვიზას აძლევენ შედარებით დაბალხარისხოვან მოხსენებას (ფიზიკის სექცია), ზოგჯერაც ხელს აწერენ უწიგნურად შედგენილ თეზისებს (ხშირად წაუკითხავადაც კი!) და ეს მაშინ, როდესაც უნივერსიტეტში არის კათედრები, სადაც სტუდენტთა სამეცნიერო მუშაობა პირველხარისხოვან საქმედ მიაჩნიათ და მას დიდ დროსა და ენერგიას ახმარენ (მცენარეთა და ცხოველთა ფიზიოლოგიის, საქართველოს ისტორიის, კლასიკური ფილოლოგის, ძველი და ახალი ქართული ლიტერატურის ისტორიის კათედრები და მრავალი სხვ.).

საბოლოოდ უნდა აღმოვფხვრათ ისეთი არასასურველი ვითარება, როდესაც კონფერენციაზე გამოგვაქვს მოხსენებანი, რომელნიც წრის სხდომებზე წინასწარ არ წაკითხულა და არ განხილულა. ასეთი მცდარი პრაქტიკის უარყოფა ხელს შეუწყობდა კონფერენციებზე უფრო სრულყოფილ ნაშრომთა გამოტანას, განტვირთავდა მას სამეცნიერო კონფერენციის დონისათვის შეუფერებელი მოხსენებისაგან და, რაც მთავარია, უფრო მეტად ჩააბამდა აუდიტორიას მოხსენებათა გარშემო გამართულ მსჯელობაში.

არაერთხელ აღნიშნულა, რომ მსმენელთა გააქტიურების საუკეთესო საშუალებას წარმოადგენს აგრეთვე ოპონენტების წინასწარი გამოყოფაც, რაც სისტემატურად ხორციელდება რიგ სექციებში (მაგ, ენათმეცნიერებისა), მაგრამ, სამწუხაროდ, ჯერ კიდევ ვერ დამკვიდრდა სხვა სექციათა მუშაობის პრაქტიკაში. საქმე ისაა, რომ ოპონენტებს, რომელნიც ყურადღებით ეცნობიან მოხსენებასა და საკითხის გარშემო არსებულ ლიტერატურას, საშუალება ეძლევათ არსებითად მსჯელობისა, საფუძვლიანი მოსაზრებების წამოყენებისა. აზრთა დაპირისპირება იწვევს მსმენელთა დაინტერესებასა და მათს ჩაბმას პაექრობაში. საზოგადოდ, ოპონენტების დანიშვნის შემთხვევაში მსჯელობა უფრო კვალიფიციურია და მეცნიერულად დასაბუთებული. საყოველთაოდ უნდა გატარდეს რეგლამენტის უცილობელი დაცვის წესიც, როგორც მეცნიერული კულტურის, აუდიტორიის პატივისცემის ერთ-ერთი სავალდებულო მოთხოვნა.

შეიძლებოდა აღნიშნულიყო ჩვენი სამეცნიერო მუშაობის, მისი ორგანიზაციის სხვა ნაკლოვანებებიც, რომელთაც უკანასკნელ კონფერენციაზეც იჩინეს თავი. მაგრამ მთავარი ის არის, რომ სტუდენტთა XXIII სამეცნიერო კონფერენცის შედეგები ძირითადად დამაკმაყოფილებელია. ისინი მეტყველებენ ახალ, სერიოზულ წარმატებებზე ჩვენი სტუდენტების სამეცნიერო მუშაობაში. უახლოეს დღეებში კონფერენციის საუკეთესო მასალები შეირჩევა საქართველოს უმაღლესი და საშუალო სპეციალური განათლების რესპუბლიკური კომიტეტის ჯილდოზე წარსადგენად. იმედი გვაქვს, რომ ჩვენი კონფერენციის შედეგები აქაც სასურველ შეფასებას დაიმსახურებენ.

ა. ალექსიძე,

ასპირანტი, თსუ სტუდენტთა სამეცნიერო საზოგადოების საბჭოს თავმჯდომარე.

დიდი ინდოელი მწერალი და მოაზროვნე 1861 1961

ჩვენი რაბინდრანატი

ქვეყნად ისეთი კაცი არ არსებობს, თავისი შვილები რომ არ უყვარდეს.

თუ ბავშვი ტოლებში გამოირჩევა, სხვა ბავშვებს რითიმე სჯობნის, მშობლის სიხარულს საზღვარი არა აქვს. ყველა ამაყობს თავისი შვილით, როცა მას რაიმე მიღწევები აქვს. როცა იგი პატივისცემასა და ავტორიტეტს იმსახურებს.

რაბინდრანატ თაგორი სწორედ ისეთი ადამიანი იყო, რომლითაც ამაყობდა და ამაყობს ბენგალია, მთელი ინდოეთი, ჩემი სამშობლო.

მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენი ხალხი საუკუნეების განმავლობაში ინგლისური იმპერიალიზმის უღელქვეშ იმყოფებოდა, რომ იგი პოლიტიკურად უუფლებო, ეკონომიურად ექსპლოატირებული და კულტურულად დაჩაგრული იყო, მაინც ჩვენს ქვეყანაში დაიბადა დიდი ხალხის დიადი შვილი რაბინდრანატ თაგორი.

და როდესაც 1913 წელს იგი ნობელის პრემიით დააჯილდოვეს, ყოველი ბენგალიელის გული ზეიმითა და სიხარულით იყოს სავსე, რადგანაც ეს იყო აზიის ხალხების პირველი მსოფლიო აღიარება, პირველი ნობელის პრემია, რომელიც აზიის ხალხთა წარმომადგენელს მიეკუთვნა.

თავისი მოთხრობებით, პოემებით და რომანებით რაბინდრანატ თაგორმა მოუთხრო მთელ მსოფლიოს სიმართლე ბენგალელი ხალხის შესახებ, ინდოელი ხალხის შესახებ.

ისევე როგორც დიდი რუსი მწერალი ა. ს. პუშკინი, ქართველი პოეტი შოთა რუსთაველი და ინგლისელი დრამატურგი უილიამ შექსპირი, რაბინდრანატ თაგორიც მეტად პოპულარულია თავის სამშობლოში. მთელი სიცოცხლის მანძილზე იგი ძალ-ღონეს არ იშურებდა სამშობლოს დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლაში. რაბინდრანატ თაგორი ეხმარებოდა ხალხს და ცდილობდა მასთან დაახლოებას.

თაგორი ახლო გაეცნო ჩვენი ხალხის ღუხჭირ ცხოვრებას. მისი პოეზია ნათელი, ოპტიმისტური რწმენით არის აღსავსე, იგი გამსჭვალულია ადამიანის, სამშობლოს, შრომის სიყვარულით. მთელი მისი შემოქმედება ახლობელი და გასაგებია უბრალო ხალხისათვის. ჰუმანიზმი და სამშობლოსადმი სიყვარული დაეხმარა მწერალს თავისი ხალხის ქირვარამში გარკვეულიყო.

ახლა ინდოელებს დიდი სიყვარულითა და პატივისცემით ხვდებიან ყველგან. ეს იმიტომ, რომ ჩვენ დიდი ინდოეთის დიადი შვილის, უდიდესი პოეტის — რაბინდრანატ თაგორის სამშობლოდან ვართ. სადაც არ უნდა ჩავიდეთ — საბჭოთა კავშირში, ჩინეთში, ევროპაში, აზიაში თუ ამერიკაში ყველგან ნამყოფია თაგორი, იგი ყველგან ახსოვთ და იცნობენ.

ყველა ქვეყანას იგი წარუდგენდა ჩვენს მეცნიერებას, ლიტერატურას, ხელოვნებას, ჩვენს ხალხს, საბჭოთა კავშირის პრემიერ-მინისტრი ნიკიტა სერგის ძე ხრუშჩოვი და სახალხო ჩინეთის პრემიერ-მინისტრი ჯოუ ენ ლაი ჩვენს ქვეყანაში ყოფნის დროს, მრავალმილიონიან მიტინგზე კალკუტაში მიესალმნენ თაგორის მშობლიური ქვეყნის ხალხს, ამ დროს ყველას გული აღსავსე იყო აღფრთოვანებითა და სიამაყით ჩვენი ხალხის სასიქადულო შვილის გამო. ყველას ახსომდებოდა მისი სიტყვები: „დედა-სამშობლო, რა ბედნიერებაა, რომ შენი შვილი ვარ!"

საბჭოთა კავშირის პრემიერ-მინისტრი ნ. ს. ხრუშჩოვი და ჩინეთის პრემიერ-მინისტრი ჯოუ ენ ლაი იმ ქვეყნებისა და ხალხების წარმომადგენლები არიან, რომლებიც მთელი მსოფლიოს ხალხთა ბედნიერებისა და დამოუკიდებლობისათვის იბრძვიან.

როდესაც პირველად კაცობრიობის ისტორიაში საბჭოთა კავშირმა წამოაყენა წინადადება განიარაღების შესახებ, რაბინდრანატ თაგორი აღტაცებული იყო ამით და წერდა, რომ „ესაა ერთადერთი ქვეყანა, რომელსაც სურს მშვიდობა მთელ მსოფლიოში". როდესაც 1930 წელს იგი ჩამოვიდა საბჭოთა კავშირში, გაოცებული დარჩა საბჭოთა ხალხის მიღწევებით, განათლების მდგომარეობით საბჭოთა კავშირში და აღნიშნავდა: „ცარიზმის მიერ ჩაგრული აღმოსავლეთის ხალხებმა მოიპოვეს განათლებისა და ბედნიერების უფლება".

რუსულ ენაზე გამოვიდა თაგორის რჩეული თხზულებების რვატომეული, რომლის მერვე ტომშიც შეტანილია „წერილები რუსეთის შესახებ".

რაბინდრანატ თაგორი თავის მოთხრობებში იმაღლებს ხმას კოლონიზატორებისა და მჩაგვრელების წინააღმდეგ. ცალკე წიგნად „ლიპიკა" სახელწოდებით გამოვიდა მისი 40 მოთხრობა, რომლებიც ჯერ არც ერთ ენაზე არ უთარგმნიათ. ამ მოთხრობებში იგი ანატომიური დანით სჭრის ინგლისური იმპერიალიზმის მანკიერ სხეულს და ამჟღავნებს ექსპლოატაციის არსს.

წელს მთელი პროგრესული კაცობრიობა აღნიშნავს დიდი ინდოელი პოეტისა და მწერლის, ფილოსოფოსისა და მოაზროვნის, ჰუმანისტისა და მხატვრის რაბინდრანატ თაგორის დაბადებიდან 100 წლისთავის საიუბილეო თარიღს.

პროფ. **ჯაკ ლიტტონი**

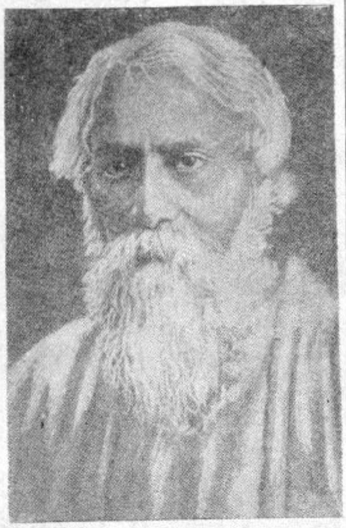

რაბინდრანატ თაგორი

კჰონიკა

* * *

ჩვენ შეცდომით წავიკითხავთ ხოლმე
ცხოვრების წიგნს,
ვამბობთ კია, რომ იგი ჩვენ გვატყუებს.

* * *

იგი, რაც შენ ხარ—მას შენ ვერა ჰვრეტ.
მას, რასაც ხედავ — შენი ჩრდილია.

* * *

უბრალო ბალახის მეოხებით ხდება
უზარმაზარი დედამიწა
სტუმართმოყვარე.

* * *

ვინც ბევრსა ფიქრობს იმაზე—
სიკეთე ვქნაო,
დრო აღარ ყოფნის კეთილი იყოს.

* * *

ერთიბეწო ბალახს ჯუჯა ნაბიჯები
აქვს, მაგრამ
მის ფერხთ ქვეშეა დაფენილი ეს
დედამიწა.

* * *

ბეღურას ეცოდება ფარშავანგი —
მძიმე კუდი აქვსო.

* * *

წყალი ჰურჭელში გამჭვირვალეა.
ზღვათა წყალი განუჭვრეტელი.
მცირე ჭეშმარიტებას ნათელი სიტყვა
ახლავს.
ჭეშმარიტებას უდიადესს — უსაზღვრო
დუმილი.

* * *

წყალში თევზი დუმს. ქვეყანაზე
ცხოველი ყივის.
ფრინველები გალობენ ჰაერში.
მაგრამ კაცის გულში დავანებულია
მდუმარება ზღვისა, ქვეყნიური გნიასი
და ცათა გალობაცა.

თარგმნა **თამაზ ჩხენკელმა**

ლია ჭავჭავაძე

მინაწერი „გიტანჯალზე"

დღეს სიხარულით აღვსილია ტაძარი
ჩემი,
მზეზე ინათებს დაფნა და სურო
და დიდ ველებზე დააბიჯებ, ვით
კირითხურო,
ლერწმის პატარა სალამურებით.
დღესაც კარდაკარ ისმის ტკბილი
გალობა შენი,
განგის ნაპირას ლოტოსები ჩუმად
ოხრავენ
და ცახცახებენ ცისფერ ქარზე სუსტი
ქოხები,
როცა კარდაკარ ისმის ტკბილი გალობა
შენი.
შენ მომიტანე ლოტოსები და
თოვლისფერი,
შენ დიდ ველებზე დააბიჯებ, მაღალო
სულო,
და ჩემს ტაძართან იკარგება გალობა
შენი,
ისე ხშირია, ისე ხშირია დაფნა და
სურო!..

რაბინდრანატ თაგორი

თუთიყუშის ნაამბობი

რომელიღაც სამეფოში, რომელიღაც სახელმწიფოში ცხოვრობდა ერთი ჩიტი. ის იყო ძალიან სულელი და უსწავლელი. იგი მხოლოდ სიმღერით იყო გართული და არავითარ სხვა მეცნიერებას არ მისდევდა, მხოლოდ ხტუნაობდა, ფრენდა და არ იცოდა კანონები, არც წესრიგი და არც ის, თუ რისთვის არსებობდა.

ერთხელ იმპერატორმა თქვა: „ასეთი მავნებელი ფრინველი არავის არ სჭირდება. იგი უსარგებლოა, არავის არაფერში არგია, პირიქით, საზარალოა. იგი ანადგურებს ტყიურ ნაყოფს და, მაშასადამე, დიდ ზარალს აყენებს შემოსავალს".

შემდეგ იმპერატორმა მოიხმო თავისი პრემიერ-მინისტრი და ბრძანა: „უნდა ვასწავლოთ ფრინველს წერა-კითხვა!"

ფრინველის სწავლა-განათლებაზე პასუხისმგებლობა იმპერატორის ძმისწულებს დააკისრეს.

სწავლულები შეიკრიბნენ და ითათბირეს. დასვეს საკითხი: „რატომაა ეს ჩიტი უსწავლელი და რა ფრინველია იგი?"

ჩიტი ბუდეს იკეთებს ბინძური ბალახისაგან და ამიტომ ასეთ ადგილას მეცნიერება ვერ დაისადგურებსო.

მაშასადამე, გადაწყდა, რომ ჩიტს გაუმართონ კარგი ბუდე.

იმპერატორმა დიდი ჯილდო მისცა სწავლულებს მათი ბჭობისა და წინადადებებისათვის. ისინი ასეთი ჯილდოთი მეტად გახარებულები დაბრუნდნენ შინ.

მოვიდა ოქრომჭედელი და დაიწყო გალიის გაკეთება. მან ისეთი შესანიშნავი გალია გამართა, რომ ქვეყნის ყოველი კუთხიდან მოდიოდნენ მის სანახავად.

ზოგი ამბობდა, რომ ეს გალია დაეხმარება ჩიტს გარდაქმნაში, ხოლო სხვები ამბობდნენ: „რა ბედნიერი ჩიტია! იგი ბედნიერი იქნება, კიდევაც რომ არ გარდაიქმნას. იგი ხომ ამ გალიაში იცხოვრებს. „ოჰ, როგორი გალიაა! ოჰ, როგორი მშვენიერია!" — გალია ოქროსი იყო.

ოქრომჭედელმა დიდი ჯილდო მიიღო, აავსო თავისი ტომარა და გაბედნიერებული წავიდა თავის სახლში.

მოვიდნენ სწავლულები და დაუწყეს სწავლება ჩიტს. გააბოლეს თამბაქო, ჩაახველეს და სთქვეს: „სწავლებისათვის საჭიროა ბევრი, ბევრი წიგნი".

იმპერატორის ძმისწულები გულმოდგინედ მუშაობდნენ. მათ გამოაქახეს სწავლულები, რომ ჩიტისათვის შეედგინათ სახელმძღვანელოები. სწავლულებმა დაიწყეს მუშაობა. მათ გადმოთარგმნეს სხვა ენებიდან რიგი წიგნებისა და არა მარტო თარგმნეს, არამედ უკვე ნათარგმნი წიგნებიც განმეორებით თარგმნეს. ასე შეიქმნა წიგნების ხვავი. ვინც ამას ხედავდა, ამბობდა: „მშვენიერია, დიდებულია! ახლა ჩიტი ნასწავლი გახდება". მთარგმნელებმა, მწერლებმა და სწავლულებმა დიდი ჯილდო მიიღეს, დატვირთეს ურმები, საზიდრები და წავიდნენ შინ. ამის შემდეგ მათმა ოჯახებმა აღარ იცოდნენ, თუ რა იყო სიღარიბე.

იმპერატორის ძმისწულები დღე და ღამე ფხიზლად დარაჯობდნენ გალიას. იგი ხომ ოქროსაგან, ძვირფასი მეტალისაგან იყო დამზადებული? გაკრიალება, დასუფთავება, მორთვა დღედაღამე ხდებოდა. ხალხი ამბობდა: „ოჰ, რა კარგად მიდის საქმე!"

ადამიანთა მასა მუშაობდა ამ სარბიელზე, ზედამხედველები კიდევ ორჯერ მეტნი იყვნენ. ისინი, რომელნიც ყოველთვიურად მუშაობდნენ, დიდ ხელფასს იღებდნენ და ავსებდნენ თავიანთ სკივრებს. მათი მშობლები ნათესავები, ბიძაშვილები, ბიძაშვილიშვილები და ბიძაშვილისშვილიშვილები — ყველანი გამდიდრდნენ, დიდი სახლები აიგეს, კარგად გამართეს და შეძლებულად ცხოვრობდნენ.

ქვეყანაზე ბევრ ნაკლულევანებას ნახავთ, მაგრამ ნაკლულევანება არ იგრძნობა კრიტიკაში.

კრიტიკოსები დღედაღამე ლაპარაკობდნენ: „გალია დიდებული გამოვიდა. იგი ყოველდღიურად უკეთესი ხდება, მაგრამ ჯერ არავის უზრუნავს ჩიტზე".

ამ მითქმა-მოთქმამ იმპერატორის ყურამდე მიაღწია. მან დაიბარა თავისი ძმისწულები და ჰკითხა: „ეს რა მითქმა-მოთქმაა? რას ლაპარაკობენ?"

ძმისწულმა მოახსენა: „თქვენო მაღალაღმატებულებავ, მაგარაჯ, თუ თქვენ გინდათ სიმართლე იცოდეთ, გთხოვთ მოიხმოთ ოქრომჭედელი, სწავლულები, მთარგმნელები, ყველა ისინი, ვინც დღედაღამე ზედამხედველობას უწევს და ყარაულობს გალიას, ვინც ზრუნავს მის შეკეთებაზე, და მაშინ გაიგებთ, რა არის მართალი და რა არის ტყუილი. რაც შეეხება ამ კრიტიკოსებს, ისინი ხომ ტურებივით დამშეული არიან, და ამიტომაც როგორც კი შეუძლიათ, ისე ცრუობენ.

როცა პასუხი მოისმინა, მის მაღალაღმატებულებამ ყველაფერი გაიგო და ბრძანა: „მიეცეს ჯილდოდ ჩემს ძმისწულს — ოქროს ყელსაბამიო!"

ერთხელ იმპერატორმა თვითონ განიზრახა ენახა, თუ როგორ მიდიოდა ჩიტის სწავლების საქმე. ერთ მშვენიერ დღეს მან მოიხმო თავისი მინისტრები და მათთან ერთად გაემართა სასწავლებლის დასათვალიერებლად.

იმპერატორს სკოლაში დიდებული შეხვედრა გაუმართეს: მღეროდნენ, ცეკვავდნენ, მუსიკოსები უკრავდნენ. ერთი სიტყვით, გულითადი მიღება მოუწყვეს. სწავლულები, ოსტატები, მუშები, ოქრომჭედლები, მთარგმნელები და ზედამხედველები ერთხმად მიესალმნენ მას: „ვაშა, გაუმარჯოს მის მაღალაღმატებულებას".

ერთმა ძმისწულმა მოახსენა იმპერატორს: „თქვენო მაღალაღმატებულებავ, მაგარაჯ, ხედავთ, რა კარგად მიდის საქმე!"

იმპერატორმა უპასუხა: „ხმაური ცოტა როდია".

მაშინ ძმისწულმა მოახსენა: „ეს მარტო ხმაური როდია, მას თავისი აზრიცა აქვს". მისი მაღალაღმატებულება იმპერატორი განსაკუთრებით კმაყოფილი დარჩა და, როცა ეზოდან გასვლისას სპილოზე დაჯდომას დაეპირა, ბუჩქებში მიმალულმა კრიტიკოსმა მიაძახა: „მაგარაჯ! კი მაგრამ, თქვენ ჩიტი ნახეთ?"

ამით გაოცებულმა იმპერატორმა წარმოთქვა: „ჰო, მართლა, მე დამავიწყდა მენახა ჩიტი" და უკან დაბრუნებულმა თქვა: „მიჩვენეთ ჩიტის სწავლების მეთოდიკა, როგორ ასწავლით თქვენ მას?"

მან ნახა ჩიტი და ძალზე კმაყოფილი დარჩა, მეთოდიკა და მომზადება იმდენად ფართო იყო, რომ თვითონ ჩიტი აღარც კი ჩანდა. მაშინ იმპერატორმა გუნებაში სთქვა: „არა უშავს, თუ ვერ ვნახავ მას".

იმპერატორმა გადაწყვიტა, რომ ჩიტის სწავლების საქმემ გადააჭარბა ყველა მოლოდინს და საქმე კარგად მიდიოდა. გალიაში ჩიტს არ ჰქონდა არც საჭმელი, არც წყალი. იქ მხოლოდ წიგნები ეწყო. სწავლულები ფურცელს ფურცელზე ხევდნენ და ჩიტს ნისკარტში აჩრიდნენ.

ამის გამო ჩიტს გალობა კი არა, სუნთქვაც აღარ შეეძლო. ამ სურათის შემხედვარეს გაოცებისა და შეძრწუნებისაგან თმები აებურძგლებოდა.

როცა იმპერატორი სპილოზე შეჯდა, მან მოიხმო უფროსი ზედამხედველი და მთელი სიმკაცრით უბრძანა, როგორც ეკადრებოდა, ისე გაეროზგა კრიტიკოსი.

ჩიტი დღითი დღე „კულტურული" და „ცივილიზებული" ხდებოდა. სინამდვილეში იგი ნახევრადმკვდარი იყო, ცოცხალ ლეშს წარმოადგენდა. მისი მფარველები კი ფიქრობდნენ, რომ საქმე წარმატებით მიდის, ჩიტი საიმედო ხელში იმყოფება.

მაგრამ თავისი ხასიათის მიხედვით, ჩიტი დილდილობით, როცა მზე ამოდიოდა, უმზერდა მის სხივებს და ფრთების უჩვეულო გაშლით ცდილობდა გაფრენილიყო. ზოგჯერ თავისი დაავადებული ნისკარტითაც კი ცდილობდა დაემსხვრია გალიის წნული კედლები.

ამის დანახვაზე სატანამ დაიძახა: „წყეული ჩიტი, რა უმსგავსოებაა, რა თვითნებობაა!"

მაშინ მოიხმეს მჭედელი, რომელიც დაუყოვნებლივ გამოცხადა თავისი იარაღით, გამოჭედა რკინის ბორკილი, რომელიც ფეხებზე დაადეს ჩიტს და ფრთებიც დააჭრეს.

მჭედელმა მიიღო დიდი თანხა, უყიდა ცოლს ოქროს სამაჯური და სხვა ძვირფასეულობა.

იმპერატორის ნათესავები სახის მანჭვით ამბობდნენ: „ამ სახელმწიფოში ჩიტებმა არა მარტო სინდისი, არამედ მადლობის გრძნობაც დაკარგეს".

შემდეგ სწავლულებმა აიღეს ერთ ხელში ჯოხი, მეორეში საწერკალამი და დაუწყეს სწავლება ჩიტს.

იმპერატორმა სატანას გულმოდგინე მუშაობა რომ დაინახა, ისიც დააჯილდოვა გვირგვინით.

ერთ ნაღვლიან დღეს საწყალი ჩიტი მოკვდა. როდის და როგორ მოხდა ეს, არავინ იცის. უბედურმა კრიტიკოსმა კი მთელი ხმით დაიყვირა: „ჩიტი მოკვდა! ჩიტი მოკვდა!" და მან მთელ ქვეყანას მოსდო ჩიტის სიკვდილის ამბავი.

ეს რომ გაიგონა, იმპერატორმა მოიხმო თავის ძმისშვილი და ჰკითხა: „ძმისწულო, ეს რა მესმის, — ამბობენ ჩიტი მოკვდაო, მართალია ეს?"

ძმისწულმა მოახსენა: „მაგარაჯ! ჩიტი არ მომკვდარა, იგი ცოცხალია, მაგრამ მისი სწავლება დამთავრდა".

იმპერატორმა ჰკითხა: „ერთი მითხარი, იგი კიდევ ხტუნაობს?"

ძმისწულმა მოახსენა: „ღმერთო ჩემო, რას მეუბნებით, თქვენო მაღალაღმატებულებავ, მაგარაჯ, არავითარი ამის მსგავსი არ ხდება, რა თქმა უნდა!

— იგი ფრინავს?

— არა!

— იგი გალობს?

— არა!

— თუ საკვებს არ მისცემ, იძახის?

— არა!

— მაშინ იმპერატორმა ინება:

— აბა, მომიყვანეთ აქ ჩიტი, მე მინდა შევხედო მას.

ჩიტი მოიყვანეს. მასთან ერთად მოვიდნენ ზედამხედველები, მცველები და თვითონ სატანაც. იმპერატორმა ხელით გასინჯა ჩიტი, მაგრამ მან არა თუ არ დაიყვირა, ერთიც არ განძრეულა. მხოლოდ მისი კუჭიდან გაისმა ნათარგმნი წიგნების ფურცლების შრიალი.

ეზოში იდგა მშვენიერი გაზაფხული. სამხრეთიდან თბილი ნიავი უბერავდა.

მიწა და ცა, ტყე და მინდორი, ყველაფერი, რაც კი ცოცხალი იყო ბუნებაში, გლოვობდა ჩიტის სიკვდილს.

1917 წ.

ნიჭიერი ფოტოხელოვანი

ამასწინათ ჟურნალისტიკის კაბინეტში მოეწყო გურამ თიკანაძის მხატვრული ფოტოების გამოფენა. ფოტოაპარატით შესრულებულმა ამ ნიჭიერმა მხატვრობამ საყოველთაო მოწონება დაიმსახურა. გურამ თიკანაძის მხატვრული ფოტო ორიგინალური და პოეტურია. მასში მნახველი ხედავს სიახლეს, ფერებს, დინამიკას. გურამ თიკანაძის მხატვრულ ფოტოს აქვს სიღრმე და შინაარსი, ის ქვეტექსტი, რომელიც ფოტოგრაფიას ხელოვნებად აქცევს. ზოგიერთი მისი ნამუშევარი შესრულებულია ძნელადშესამჩნევი მინიშნებებით, ნახევარტონებით, რასაც ყველა ერთნაირად როდი ხედება და აღიქვამს. აშიტომაცაა, რომ გურამ თიკანაძის ფოტოშემოქმედება იწვევს დავასაც. მაგალითად, დიდი ორიგინალობით, გაბედულებითა და რეალისტური სიმბოლიკით აღბეჭდილი მისი სურათი — „გემრიელი ნესვი“, რომელიც ამჟამად მოსკოვის საკავშირო გამოფენაზეა, საბჭოთა და უცხოელ დამთვალიერებელთა კამათისა და აზრთა სხვადასხვაობის საგანია. გურამ თიკანაძემ კარგად იცის, რომ მხატვრული ფოტოგრაფია ეს ხელოვნებაა, სადაც მარტო აპარატი და პრაქტიკული დაოსტატება საქმეს არ წყვეტს, სადაც საჭიროა გაბედული ძიება, ექსპერიმენტების თამამი დაშვება, რათა მხატვრულ აღმოჩენამდე მიხვიდე.

ფოტოაპარატი გურამ თიკანაძისათვის მარტო ტექნიკური საშუალებაა, რომელსაც იგი ფუნჯივით ხმარობს. ნიჭიერი ფოტომხატვარი თითქოს ფუნჯკრეფით ეპარება ბუნებას, საგნებს, ადამიანებს და აპარატით „იჭერს“ მათს ბუნებრივ, შეუმჩნეველ, გაუხმაურებელ მდგომარეობას, პოზას; რჩება შთაბეჭდილება, თითქოს მის მიერ გადაღებული ადამიანები, საგნები, მოუმზადებელნი არიან გადაღებისათვის, ამიტომაცაა მის მხატვრულ ფოტოებში დიდი დინამიკა, უშუალობა, ხელუხლებელი ფერები და სიახლე.

გურამ თიკანაძის მხატვრული ქმნილებანი — „თოვლი“, „ოლე“, „გემრიელი ნესვი“, „ნახტომი“, „ქალი — საუკუნე“, „დაისი სანაპიროზე“, „ეკრანში“, „თბილისის ზღვა“, „განუყრელი ათეული“, „მესვენება“ და სხვა ბევრი შთამბეჭდავია ამგვარი დინამიკით, უშუალობით, პოეტური ფერებით, ჭეშმარიტი სიახლით. გურამ თიკანაძე იშვიათი სიფაქიზითა და გემოვნებით მუშაობს მხატვრული ფოტოს გამომჟღავნებასა და მის ლაბორატორიულ დამუშავებაზე, იგი ჭეშმარიტი მხატვრის ოსტატობით ჰქმნის ფერად ფოტოსურათს, ანიჭებს მას განუმეორებელ სილამაზესა და სინათლეს. მხატვრული ნიჭიერება, შემოქმედებითი ალღო, საგნებსა და მოვლენებში მინორისა თუ მაჟორის აღმოჩენისა და მათი ფოტოქაღალდზე პოეტურად გადატანის უნარი გურამ თიკანაძეს დამსახურებულად უხვევენ ნიჭიერი ფოტოხელოვანის სახელს.

მკითხველისათვის ინტერესმოკლებული არ იქნება გურამ თიკანაძის ბიოგრაფიული პორტრეტიც:

...ფოტოაპარატი ბავშობიდანვე იზიდავდა. 1947 წელს თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის ნორჩ ფოტომოყვარულთა წრეში ნიკო სალარაძისა და სერგო ახვლედიანის ხელმძღვანელობით შეისწავლა ფოტოგრაფიის ანბანი. მათვე აჩვენა თავისი პირველი ბავშვური ფოტოსურათებიც. შემდეგ ფოტოაპარატის განუშორებელი ტარება ყველგან და ყოველთვის... 1956 წელს დაამთავრა ჩვენი უნივერსიტეტის გეოგრაფია-გეოლოგიის ფაკულტეტი. მუშაობდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის გეოგრაფიის ინსტიტუტში უმცროს მეცნიერ თანამშრომლად. ყოველ ზაფხულს მონაწილეობს საქართველოს ბუნებრივი გამოქვაბულების შესწავლაში. გურამი შესანიშნავი სპორტსმენია. 1952 წლიდან მთელი გატაცებით ეძლევა ალპინიზმს, 1958 წელს საკავშირო ტრავერსების კლასში ვერცხლის მედალი მიიღო. არის მრავალი მთამსვლელური ექსპედიციის მონაწილე, მოიარა კავკასიონისა და პამირის მთიანეთი, ავიდა დომბაიზე, უშბაზე, შხელდასა და შხარაზე... ფოტოაპარატი, რა თქმა უნდა, ყველგან თან დაჰქონდა...

გურამის პირველი იუმორისტული ფოტო — „საახალწლო ვაჭრობა თბილისის ქუჩებში“, დაიბეჭდა ჟურნალ „ნიანგში“, 1950 წელს. მას შემდეგ სისტემატურად აქვეყნებს ფოტოსურათებს რესპუბლიკურ, საკავშირო და საზღვარგარეთულ პრესაში. არის ჩეხოსლოვაკური ჟურნალის „სვეტ სოციალიზმუს“, პოლონური ჟურნალის „ფშიაჟნას“ და იტალიური ჟურნალის „რეალტა სოვეტიკას“ სპეციალური კორესპონდენტი საქართველოდან. სამჯერ გაიმარჯვა ჟურნალ „ვოკრუგ სვეტას“, ერთხელ — „მოლოდიოჟ მირას“ ფოტოკონკურსებში. მისმა მხატვრულმა ფოტომ — „ქალი — საუკუნე“ იაპონიაში, პორტრეტების გამოფენაზე ჯილდო დაიმსახურა. „უშბა“ და „განუყრელი ათეული“ საუკეთესოდ შეფასდა იტალიაში სამთო ფოტოების გამოფენაზე. სტუდენტი ახალგაზრდობის ვენის მსოფლიო ფესტივალზე დიდი პოზიით აღბეჭდილი ფოტოსათვის — „ოლე“, ავტორი რუმინული ნაციონალური ტანსაცმლით დააჯილდოვეს. გურამ თიკანაძე არის საკავშირო ფოტოგამოფენის — „შვიდწლედი მოქმედებაში“, 1960 და 1961 წლების მონაწილე. აქ მის მხატვრულ ფოტოსურათებს უამრავი მნახველი ჰყავს. მისი რამდენიმე საუკეთესო ნამუშევარი წარდგენილია პონ-კონგის (ინდოჩინეთი) საერთაშორისო მხატვრული ფოტოების გამოფენაზე, აგრეთვე ბუდაპეშტში მოწყობილ პორტრეტების საერთაშორისო გამოფენაზე. გურამი მოუთმენლად მოელის აღნიშნულ ფოტოგამოფენათა საკონკურსო შეთავაზებს.

ახალგაზრდა ნიჭიერ ფოტოხელოვანს გაზრდილი აქვს გამოცემული მხატვრული ფოტოების ალბომები ხევსურეთისა და სვანეთზე. მალე უცხოეთთან კულტურული ურთიერთობის საქართველოს საზოგადოებაში მოეწყობა მისი ფოტოგამოფენა. საქართველოს მხატვრული ფოტოგრაფიის გამოფენაზე, რომელიც თბილისში, ოფიცერთა სახლში შეხვედრის მოწყობილი, გურამ თიკანაძე წარმოდგენილია რამდენიმე მხატვრული ნამუშევრით.

ჩუმი, მოკრძალებული და თავდაბალი ვაჟკაცი, კარგი სპორტსმენი, მთებისა და ფოტოაპარატის დიდი მოტრფიალე, ნიჭიერი ფოტომხატვარი გურამ თიკანაძე ახალი ძიებებითაა გართული და ახალი გამარჯვებების სჯერა.

ზ. კესაძე

სანადიროდ

გურამ თიკანაძე

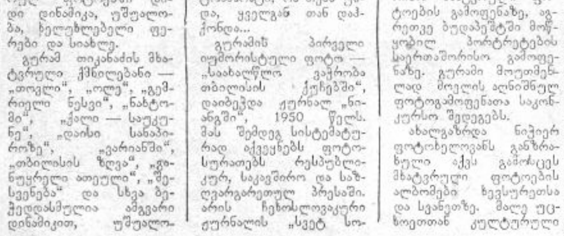

სანაპიროზე

საუნივერსიტეტო ზეპირი ჟურნალი № 1

ჩვენი უნივერსიტეტის რექტორატისა და პარტიული კომიტეტის თაოსნობით შეიქმნა საუნივერსიტეტო ზეპირი ჟურნალის საორგანიზაციო კომიტეტი, რომელმაც აირჩია ზეპირი ჟურნალის სარედაქციო კოლეგია პროფ. შ. მირიანაშვილის (პასუხისმგებელი რედაქტორი), პროფ. ვ. კოკოჩაშვილის, პროფ. გ. პაპალაშვილის, დოც. ს. ხუციშვილის, დოც. გ. გაჩეჩილაძის (რედაქტორის მოადგილე) და უფროსი მასწავლებლის თ. ფაშალიშვილის შემადგენლობით.

პარასკევს, 5 მაისს, საქტო დარბაზში მოეწყო საუნივერსიტეტო ზეპირი ჟურნალი № 1, რომელიც შემდეგი პროგრამით ჩატარდა: საბჭოთა საქართველოს 40 წლისთავი — პროფ. ლ. გორგილაძე; კოსმოსის დაპყრობის გზით—აკად. ე. ხარაძე; შეხვედრა თაგორთან — პროფ. ნ. ქოიავა; პოლიმერები დღეს და ხვალ — პროფ. ი. გვერდწითელი; ქართული სპორტის ისტორიიდან — დოც. ა. ციბაძე; როგორ იქმნება მულტიპლიკაციური ფილმი — ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე ა. ხინთიბაძე; ქართული კინო 40 წლის მანძილზე — კინორეჟისორი ს. დოლიძე.

დასასრულს ზეპირი ჟურნალის მონაწილეებმა ნახეს ქართული ფილმები—„განძი“ და „ქართველი ფალვანები“.

ე რ თ ხ ე ლ...

* * *

უნგრეთის გუნდურ საჭადრაკო პირველობაზე 1910 წელს ოსტატ შტერკს მოწინააღმდეგის სვლის მოლოდინში ჩაეძინა. მას დაესიზმრა, რომ მოიგო პარტია, მოწინააღმდეგე ულოცავს გამარჯვებას, ხოლო საზოგადოება ტაშს უკრავს.

შტერკი გამოაღვიძა მოწინააღმდეგემ, რომელმაც სვლის გაკეთების შემდეგ ფიგურა მაგრად დაარტყა დაფაზე. რომ გამოეღვიძა, მოხუცი ოსტატი ადგა, დაიხურა ქუდი და გასასვლელისაკენ გაემართა. მაშინ გაოცებულმა პარტნიორმა, რომელსაც ვერ გაეგო, თუ რაშია საქმე, მიაძახა:

— მაესტრო, თქვენი სვლაა!

— ნუთუ თქვენ ფიქრობთ, რომ მე დროს დავკარგავ ვარიანტების ჩვენებაზე? — გაჯავრდა შტერკი, — დათმეთ პარტია? მაშასადამე ყველაფერი გათავდა!

* * *

1908 წლის ბოლოს ხანგრძლივი მოლაპარაკების შემდეგ შედგა მატჩი მსოფლიო პირველობაზე მსოფლიოს მაშინდელ ჩემპიონ ემანუელ ლასკერსა და ზ. ტარაშს შორის. ჯერ კიდევ მოლაპარაკების დროს დიდოსტატები განაწყენდნენ ერთიმეორეზე, ხოლო მატჩის დაწყების წინ უკვე ერთმანეთს აღარც კი ელაპარაკებოდნენ.

ბევრი ცდა იყო იმისა, რომ შეერიგებინათ დიდოსტატები. ამ მიზნით საგანგებო სადამოც კი მოაწყეს. როცა ამ სადამოზე ტარაში მოვიდა, მან თქვა: „თქვენთან, ბატონო ლასკერო, მე შეიძლება მქონდეს მხოლოდ ერთი, ყველაზე პატარა — სამი სიტყვისაგან შემდგარი საუბარი: «ქიში და მატი!»“

ისტორიამ გვიჩვენა, რომ ტარაშს არც ისე ხშირად, მხოლოდ სამჯერ, ჰქონდა შემთხვევა განეხორციელებინა ეს მუქარა ლასკერთან თამაშში. სამაგიეროდ რვაჯერ იგი მხოლოდ ერთი სიტყვიანი „საუბრით“ შემოიფარგლა. ეს სიტყვა იყო: **გნებდებით!**

* * *

ერთ-ერთ ტურნირში ბერნშტეინ-სალვეის პარტიაში სასაცილო შემთხვევას ჰქონდა ადგილი. სალვეიმ შესთავაზა ყაიმი, რაზედაც ბერნშტეინმა უარით უპასუხა. მაგრამ მალე ბრძოლის სურათი შეიცვალა და ყაიმი უკვე ბერნშტეინმა შესთავაზა. ამაზე სალვეიმ აღშფოთებით უპასუხა:

— რომელ ყაიმზე შეიძლება იყოს ლაპარაკი? აი, თქვენ რომ წეღან ჩემი წინადადება მიგეღოთ, ახლა მე მივიღებდი თქვენსას!..

გულთბილი გაცილება მოუწყვეს

...ცხოვრების უმეტესი ნაწილი მცენარეებთან გაატარა. ვერ ელევა, გული ისევ ერჩის, მაგრამ მუხლები?... დიდი ხანია ამას ატყობს თავისთავს, მაგრამ ვერ გამოტეხილა.

პატარა ხანს ეგებ კიდევ შევძლოო.

ახლა უფრო ადრე დგება. ყველაზე პირველად იგი შემოდის უნივერსიტეტის ეზოში, ყველაზე გვიან მიდის. სახლში ცოლი ებუზღუნება:

— ბავშვი ხომ არა ხარ ამ ხნის კაცი, ხად შეგიძლია, დაანებე, თავი, პენსიაზე გადი!..

ამბაკო ხმას არ იღებს. სიტყვა „პენსია“ არ მოსწონს, მაგრამ რა ქნას... 80 წელი ცოტა არ არის, სიბერეს ვერ გაექცა.

...უნივერსიტეტის სააქტო დარბაზში ხალხი შეკრებილა. სცენა ყვავილებითაა სავსე.

დარბაზი ტაშით ხვდება ხანდაზმულ მებაღეს.

ამბაკო გვაზავა — მცენარეთა ერთგული მეგობარი, ჩვენი უნივერსიტეტის ბაღის ამაგდარი და მეისტორიე.

დარბაზში სიჩუმეა, მოხუცი ყვავილების წრეში ზის დაფიქრებული.

მებაღის ცხოვრების შესახებ დამსწრე საზოგადოებას ესაუბრება ბიოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი, დოცენტი ქეთევან სანაძე.

სიღატაკე, ადრეული ობლობა... 13 წლის ამბაკო ტოვებს მშობლიურ სოფელს. აბაშიდან ბათუმს მიემგზავრება. შიმშილისა და სიცივის დღეები. როტშილდის ქარხანაში აუტანელი შრომა. შემდეგ ბათუმის სანაპირო პარკის გაშენებაში მიიღო მონაწილეობა. ასე გაირკვა ამბაკოს მომავალი პროფესია — ამიერიდან მას მცენარეებთან ექნება საქმე.

1905 წელს ბათუმში ამბაკო მონაწილეობას იღებს რევოლუციურ გამოსვლებში. აქ თავის მეუღლესთან ერთად იგი რამდენჯერმე ავრცელებს ბოლშევიკურ პროკლამაციებს. გადის დრო. ამბაკო თბილისში გადმოდის საცხოვრებლად. თავგამოდებით შრომობს მის ბაღებსა და პარკებში. უნივერსიტეტის ბაღი მის თვალწინ გაშენდა, თვითონ იყო იგი ამ ბაღის პირველი დოსტაქარიც. ამბაკო ჩვენი ბაღის გაშენების ინიციატორის, აკად. ნ. კეცხოველის მარჯვენა ხელი გახდა ამ საქმეში და სამუდამოდ მოიპოვა მეცნიერის სიყვარული და მეგობრობა. ერთხანს დროებით სხვაგან გადავიდა სამუშაოდ, მაგრამ ბოლოს მაინც თავის საყვარელ ბაღს დაუბრუნდა და დღემდე ერთგულად ემსახურა მას. აქ ყველაფერს მისი მადლიანი ხელი ატყვია.

მოხუცს გულთბილად მიესალმა ჩვენი უნივერსიტეტის პრორექტორი, პროფესორი ს. ჟღენტი. აკადემიკოსმა ნიკო კეცხოველმა გაიხსენა მეტად საინტერესო ამბები, თუ როგორ შეიქმნა ჩვენი ბაღი, როგორი სიყვარულით მუშაობდა ამ ბაღში ამბაკო.

ბიოლოგიის ფაკულტეტის წარმომადგენელმა სამახსოვრო საჩუქრები გადასცა მას.

შემდეგ ადგილკომის წევრმა ამხ. მ. მუშკუდიანმა გამოაქვეყნა უნივერსიტეტის რექტორის ბრძანებები უნივერსიტეტის ბაღში ხანგრძლივი და უმწიკვლო მუშაობის გამო ამბაკო გვაზავასათვის მადლობის გამოცხადებისა და ამ ბაღის მუშა-კოლექტივის საპატიო წევრად მისი ჩარიცხვის შესახებ, ადგილკომის დადგენილება ამბაკო გვაზავასათვის დასასვენებელი სახლის საგზურისა და ფულადი ჯილდოს მიცემის შესახებ.

...მადლობელი ვარ, ასეთი გულთბილი გაცილებისათვის, — მძიმედ ნაწყვეტ-ნაწყვეტ ამბობს ამბაკო. ... უნდა შეიმჩნიოს, მაგრამ ეტყობა ღელავს. სიტყვას ვერ აგრძელებს, მხოლოდ თავისდაკვრით მადლობას უხდის ყველას. სამაგიეროდ შეკრებილები ვერ ფარავენ მღელვარებას, ოვაციას უმართავენ, უსურვებენ ტკბილი დღეების გატარებას, დიდხანს სიცოცხლეს.

ამბაკო კმაყოფილიცაა და უკმაყოფილოც — დღეიდან პენსიონერია.

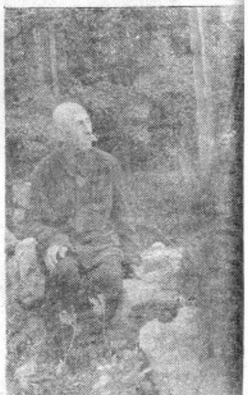

სურათზე: ჩვენი უნივერსიტეტის მებაღე, ყვავილების მესაიდუმლე, გულკეთილი მოხუცი ამბაკო გვაზავა.

რედაქტორი **ირ. ვეშაპიძე**

რედაქციის მისამართი: ქ. თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზირი, № 1. ტელეფონი 9—88—84

ი. ბ. სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობის სტამბა, ი. ჭავჭავაძის გამზირი № 1, ტირაჟი 1 500, უე 02444